

ARCHIEF VOOUS

Bezoek aan Naturalis 10-07-2026. Frank de Miranda.

Onderwerp: Gevonden map over systematiek van Rietganzen (op eerder aanwijzen van Kees Roselaar).

Omslag met vermelding: *Anser fabalis* (Latham) (Eur. Atlas nr 65); om te bewerken.

Toelichting: Naar deze map is jarenlang gezocht en uiteindelijk gevonden. De inhoud gaat over de systematiek van Rietganzen op basis van gegevens uit de jaren '50 en '60. Voous verwijst verschillende keren naar zijn artikel uit 1944 in *Limosa* 17. Onze indruk is dat de nu gevonden aantekeningen voortborduren op dat artikel; de meerwaarde lijkt vooral de correspondentie te zijn met Eygenraam (ITBON), Wollebak (Universiteit Trondheim), Delacour (Los Angeles) en Hens.

Inhoud:

1. Envelop (ITBON) met maten en gegevens van 16 Rietganzen d.d. febr. 1963 (in de zeer koude winter van '62-'63) te Arkemheen
2. Envelop van P. Hens (Valkenburg) d.d. 22-03-1961.
Schets van de kop van een *Anser fabalis fabalis*, bemachtigd in de Ospeler Peel te Nederweert 14-01-1961, en door preparateur Bouten opgezet (Natuurhist. Museum Maastricht). Op de schets is precies getoond hoe de snavelmaten opgenomen zijn: Lengte 63 mm; hoogte op de grens van ondersnavelbevedering 28 mm; afstand van het geel op de bovensnavel vanaf de nagel 10 mm
[foto van deze schets en bijschrift door P.Hens aan K.H. Voous. Hens concludeert dat het een slanksnavelige *Anser fabalis fabalis* is.
3. Brief van J.A. Eygenraam (ITBON) d.d. 24-10-1961 over het besluit om in de internationale Werkgroep waterwild samen te werken door Nederland met andere landen als Zweden, Denemarken en Engeland om de rassen van de Rietgans te bestuderen. De Werkgroep kwam in Bologna bijeen voor het congres van de wildbiologen.
4. Figuur (grove schets) waarin vleugellengtes (x-as) tegen snavellengtes (y-as) zijn afgezet voor *fabalis*, *johanseni*, *rossicus* en *serrirostris*.
Bij *rossicus* (vl 405-470 mm; sn 51-66 mm) en *serrirostris* (420-525 mm; sn 65-76 mm) betreft het alleen mannetjes.
Bij *fabalis* mannetjes: vl 450-498; sn 58-67 mm.
Bij *fabalis* vrouwtjes: vl 410-450; sn 51-60 mm.
Bij *johanseni* man: vl 454-487; sn 63-72 mm.
Bij *johanseni* vrouw: vl 425-458; sn 61-70 mm.

Verderop wordt genoemd dat maten cf Delacour de basis vormen. Dat zal dan waarschijnlijk ook de basis zijn voor de hier genoemde vleugel- en snavellengtes.

5. Enkele schetsmatige uitwerkingen op mm-papier. Daarin wordt ook de vorm *sibiricus* genoemd. Verder staat er als "conclusie": voorlopig lijkt er slechts één keer sprake te zijn van een echte *johanseni*: vl 482, sn 69. Correspondentie van Voous met Eygenraam over het voorkomen van de vorm *johanseni* wordt vervolgd in een vergelijkbare vraagstelling ten

aanzien van *fabalis* (en *rossicus*): zijn er zuivere *fabalis* bij op basis van snavelkleur en -vorm?
Antwoord staat er niet bij. Wel de opmerking dat “de meeste (maten) intermediair zijn tussen *fabalis* en *rossicus*. Eén *sibiricus* staat vermeld met vl 480 en sn 74 mm

6. Er is een geschreven overzicht bij van 24 goed gelocaliseerde en gesexede Rietganzen die Delacour gebruikt in zijn publicatie *Ardea* 39, 1951
7. Een brief van A. Wollebak (Zoölogisch Museum van de Universiteit in Trondheim, Noorwegen) d.d. 4 maart 1947 aan Voous over het voorkomen van Rietganzen in Noorwegen.
“*Anser fabalis* (segetum) is generally breeding in the north of Norway, especially in Finmark, on fens and mountain-plateaus, most frequently by rivers and lakes. Further to the south (to the Trondheim-districts) it is breeding more scarcely. *Anser fabalis* is an inland species; it does not breed in the coast-districts.
8. Brief van Voous aan Delacour (Los Angeles), 1960. Voous concludeert dat “Rietganzen in Nederland grotendeels intermediair zijn tussen *fabalis* en *rossicus*” en verwijst daarbij naar een eerder artikel van Delacour in *Ardea* 39, 1951.
9. Alle inzichten zijn door Voous gebundeld in het document : Richtlijnen voor determinatie van ondersoorten van de Rietgans *Anser fabalis* (5 pag.)